

RENK EĞİTİMİNDE FARKINDALIK (ERCIYES ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Nevin ENGİN*

Özet

Bir sanat eserini algılamak genellikle içinde bulunan renklerin etkisiyle başlar ve kompozisyon çözümlemesiyle devam eder. Bu açıdan eserde kullanılan renklerin izleyici üzerindeki ilk izlenimini oluşturmadaki rolü büyüktür. Sanat eğitiminde öğrencilerin çalışmalarında etkili bir mesaj iletmeleri açısından, başarılı bir kompozisyon oluşturmayı öğretmek kadar kuşkusuz renk eğitiminin de yeri son derece önemlidir. Renk eğitimine genellikle birinci sınıftaki temel sanat eğitimi atölyesinde başlanır ve daha sonraki yıllarda resim atölye derslerinde devam edilir. Renk eğitiminin kuramsal ve çalışmalar üzerindeki uygulama şeklinde paralel yürütülmesinin yanı sıra, öğrencilerin kendi yaşamları içinde renklerin yerinin farkına varmaları için çeşitli çalışmalar da geliştirilebilmektedir. Bu çalışmada, Erciyes Üniversitesi Güzel sanatlar fakültesi Resim Bölümünde yürütülen Renk dersinde final ödevinin, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerin renkle ilgili farkındalıklarının üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Haftada 3 saat teorik olarak verilen dersin final ödevi için her öğrenci renkle ilgili düşünce veya hislerini birer adet iki ve üç boyutlu çalışmalarının yanı sıra bir de performans veya video sanatı çalışmasını hazırlayıp, sınıf ortamında sunum gerçekleştirmektedir. Öğrenciler, final ödevinin tamamıyla ilgili özetlerini yaparken, rengin kendi yaşamlarında oynadığı rolün ne olduğuna ve ne kadar önemli olduğuna dair kendi değerlendirmelerini yapmaktadırlar. Bu araştırmada, Renk dersinde yapılan bazı sunumlardan örnekler verilerek, öğrencilerin renkle ilgili farkındalıkları incelenmiş, öğrencilerin sanatsal üretimleri üzerindeki etkisi sorgulanmıştır. Sonuç olarak Renk dersinde yürütülen final projesi çalışmasının, öğrencilerin hem günlük hayatlarında çevreleriyle ilişkilerinde, kendi psikolojileriyle ilgili tespit ve yorumlarında, hem de okul hayatlarındaki sanatsal üretimlerinde etkisinin olduğuna ve renk algılarının değiştiğine dair ifadeler ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Renk, Farkındalık, Görsel Algı, Sanat eğitimi, Performans Sanatı, Video Sanatı

AWARENESS IN COLOR EDUCATION (ERCIYES UNIVERSITY EXAMPLE)

Abstract

Perception of a work of art usually begins with the influence of the colors in it and continues with its composition analysis. In this respect, the role of the colors used in the work for creating the first impression is great. In art education, in terms of delivering an effective message in the works of the students, color education is undoubtedly crucial as well as teaching a successful composition. Color education usually starts at the Basic arts education workshop in the firstgrade and continues in the painting workshop classes in the following years. In addition to conducting color education in paralel with theoretical and practical applications, different studies can be developed in order to make

* Öğr. Gör., Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, nefkata@gmail.com

students aware of the place of colors in their own lives. In this study, the effect of the final task in color course on Erciyes University Fine Arts Faculty Painting Department on the awareness of color of second, third and fourth grade students was investigated. For the final project of Color classes given 3 hours a week theoretically, each student prepares and shows in the classroom environment one two dimensional and one three dimensional work and one example of performance or video art, which reflect the thoughts or feelings of student about the color. Students make their own assessments of what the role of color plays in their lives and how important it is, when making their final conclusions. In this study were given examples from some of the presentations made in Color class, and the effect of such an application on students' awareness about color and their artistic performance was questioned. As a result, it was concluded that the final project study, which was conducted in the course of Color, had an effect on students' relationship with their environment in their daily lives, their findings and comments about their own psychology and their artistic productions in their school lives. The students also shared their observations that their color perception changed.

Keywords: Color, Awareness, Visual Perception, Art education, Performance Art, Video Art

Giriş

Hans Hofmann'ın "Sanatın amaçları üzerine" başlıklı yazısında sanatçının hayattaki deneyimini sanata aktarmasının önemi ile ilgili şunları belirtmiştir: "*Sanatçı kavramlarını yoğunlaştırır, deneyimini kendi içinde tam bir ruhsal gerçekliğe yoğunlaştırır ve böylece medyum açısından yeni bir gerçeklik yaratır. Bu yüzden bir sanat eseri kendi içinde bir dünyadır ama sanatçının duysal ve duygusal dünyasını yansıtır*" (Harrison, Wood, (Ed.) 2011, s. 406). "*Sanatın amacı, eğer sanatta bir amaçtan bahsetmek mümkünse, hep aynı olmuştur; yaşam içinde deneyimle elde edilen malzemenin medyumunu doğal nitelikleriyle bir araya getirilmesi*" (Harrison, Wood,(Ed.) 2011, s.409). Bu bağlamda birer sanatçı adayı olan Resim bölümü öğrencileri, eğitimleri süresince kendi ruhsal gerçekliklerini yansıtabilme amacıyla, kendi hayat deneyimlerini uygun medyumlarla sanat eserine dönüştürme çabası içinde bulunmaktalar.

Robert Motherwell "Modern Ressamın Dünyası" yazısında, "Sanatçının sorunu kendisini neyle özdeşleştireceğidir" düşüncesine yer vermiştir. "*Resim medyumunu renk ve uzamdır: çizim özünde bir uzam bölümüdür. Resim bu yüzden kendisini renk ve uzamda gerçekleştiren zihindir. En büyük maceralar, özellikle de acımasız ve güvenliği sağlanmış bir dönemde, zihinde gerçekleşir. Resim, gerçeklikler arasında, duyulmuş ve biçimlenmiş bir gerçekliktir*" (Harrison, Wood,(Ed.)2011, s.686-687). Sanat eğitimi alan öğrencilerin, kuramsal ve uygulama pratiklerini alarak, bilgi ve yeteneklerini daha üst seviyeye çıkarma çabası içinde olmaları gerekir. Eğitimleri süresinde sanat üretimleri için yaptıkları araştırmalara konu olacak fikirler üretmeli, duyu ve düşüncelerinin çarpıcı ifadeleri üzerinde çalışmalıdırlar. Sıklıkla konu bulmakta ve kompozisyon oluşturmada problem yaşayan öğrenciler, bu konuda en yakın çevrelerinden beslenebileceklerini farketmemektedirler. Halbuki çevresiyle bir bütün olan insan, özüne ulaşabilecek en kısa yolun algılarını en yakınından uzağa açıp odaklanmaktan geçtiğini unutabilir. "*İnsan, çevresinden algılarına yansıyan renk özelliklerinin görüp tanımlayarak yaratmış olduğu bireysel dünyasında, renklere ait bilgi ve kavramlar geliştirir. Bu kavramsallık içinde renk, adeta somut bir etken gibi gücünü ve karakterini belirlemiştir*" (Özol, 2012, s. 189). Bauhaus'ta eğitim gören öğrencilerden, doğayı yoğun gözlem altında tutmak, farklı malzemelerin özelliklerini kavramak, büyük ustalar üzerinde araştırma yapmak ve yaşamı resmetmek süreçlerinden geçerek "kendi ritimlerini keşfetmeleri" beklenmekteydi (Gürçüm, B.H., Kartal, S.,

2017). Benzer biçimde Erciyes üniversitesinde Renk eğitimi alan öğrencilerin önüne de, kuramsal ve uygulama çalışmalarının yanında, onları etkileyen en yakın çevrelerinin farkına varmak amacıyla, algılarını amaçlı bir şekilde aktif hale getirme hedefi belirlenmiştir.

Felsefe Terimleri Sözlüğü de şöyle tanımlıyor algıyı: Bir şeye dikkati yönelmek, duyular yoluyla o şeyin bilincine varma. Afşar Timuçin de “*Nesneler duyularla algılanır, ancak algı, duyulan daha çok bir şeydir. Algı, insanın iç dünya ve dış dünya olgularının bilincine varmasını sağlamak yolunda zihne ilk gereçlerini ya da ilk içeriklerin kazandırır. O halde, en kısa ifadesiyle algı, bir varolanın varlığını farkına varılabilmesi demektir*” (Erinç, 1998, s. 48).

Erinç’e göre günlük yaşantılarımızda pek çok şeyi algılayamadığımızı biliriz. İç dünyamızı ve ruhsal durumumuzu ilgilendiren iç algılar ve etkileşimde bulunduğumuz dünyanın nesnelere dönük dış algılar, doğal ve sosyo-kültürel ortamımızda var olmamızı sağlamaktadır (Erinç, 1998, s. 48-49). “*Algılarımızla kavramsal bir evren oluşturmada, duyu organlarımızın gerekliliğinin ve öneminin değeri yadsınamaz. Ancak, görme ve işitme duyularımızın, çevremizi ilk algılamamızdan başlayarak daha da ayrı önemi vardır. Görme, dünyaya ve evrene açılan penceredir. Görsel zenginliğini ise en değerli yönü renkler dünyasıdır*” (Özol, 2012, s. 185).

Renk bilgisine kuramsal ve uygulamalı olarak odaklanıldığı Renk dersinde, hem aynı derste, hem de üç yıl boyunca yürütülen Resim atölye dersindeki eğitimin daha verimli ve etkili olması amacıyla, Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde, öğrencilerin hayat tecrübesi üzerine temellenen final projesi uygulaması yürütülmektedir.

Haftada 3 saat teorik olarak verilen Renk dersinin final ödevi için her öğrenci renkle ilgili düşünce ve hislerini birer adet iki ve üç boyutlu çalışmanın yanı sıra, ayrıca sınıf ortamında sunum gerçekleştirmektedir. Genellikle en yoğun odaklanılan canlı veya video kaydı şeklindeki performans sunumu, renklerin öğrencilerin hayatlarındaki yeri ve önemini yansıtmaktadır. Öğrenciler, final ödevinin tamamıyla ilgili özetlerini sunarken, rengin kendi yaşamlarında oynadığı rolün ne olduğuna ve ne kadar önemli olduğuna dair kendi değerlendirmelerini yapmaktadırlar. Ayrıca bu final ödevin, Resim atölye dersindeki sanatsal üretimleri üzerindeki etkisini de sorgulamaktadırlar.

Araştırmanın Amacı: Bu araştırmanın Problem cümlesi; Resim bölümü öğrencilerin Renk dersinde hazırladıkları Final projesinin, onların renk algılarıyla ilgili farkındalıklarının üzerindeki etkisi nasıldır? şeklinde oluşturulmuştur.

Bu soruya cevap ararken, problem iki açıdan araştırılmıştır. İlki, öğrencilerin renkle ilgili genel algısı, diğeri ise özellikle Resim atölyedeki sanat üretimleri üzerindeki etkisi ile ilgili çalışmalar yürütülmüştür. Buna göre Alt problemler şöyledir.

1. Renk dersinde hazırlanan final ödevinin, öğrencilerin renk algıları üzerindeki etkisine dair görüşleri nelerdir?
2. Resim bölümü öğrencilerin renk dersinde aldıkları bilgilerin ve hazırladıkları final projesinin, Resim atölye dersi kapsamındaki sanat üretimleri üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir?

Araştırmanın yöntemi: Nitel araştırma yöntemi kapsamında, gözlem, anket, görüşme ve betimleme yöntemleri uygulanmıştır. Sınıf içi eylem araştırması örneği olarak bu araştırmada, derste toplanan veriler dersi geliştirmek amacıyla toplanmış ve analiz edilerek, araştırmacı tarafından bazı çıkarımlarda bulunulmuştur (Bedir Erişti, 2016, s.117).

Bu çalışmada, Erciyes Üniversitesi Güzel sanatlar fakültesi Resim Bölümünde 2. sınıf programının ilk döneminde yürütülen Renk dersinin ve özellikle final ödevinin, öğrencilerin hem renkle ilgili farkındalıklarının üzerindeki etkisi, hem de Resim atölye dersindeki sanatsal üretimleri üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Araştırmada ikinci sınıf programında yer alan Renk dersin amacı ve içeriği, Final projesinin içerik ve amacı ve öğrencilerin renk algısı üzerindeki etkisini ölçmek için toplanan verilerin analizinden ulaşılan sonuçlar verilmiştir.

Araştırmanın katılımcıları: 2. sınıfta renk dersi alan ve halen Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Resim bölümünde Resim atölye dersi alan 2., 3. ve 4. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilen bu araştırmada, 2. sınıftan 16 kız ve 2 erkek olmak üzere 18 öğrenci, 3. sınıftan 8 kız öğrenci, 4. sınıftan da 7 kız ve 2 erkek öğrenci olmak üzere 9 öğrenci, toplam 35 öğrenci yer almıştır.

Veri toplama araçları: Veriler, öğrencilerin final projelerinde sundukları dersle ilgili genel değerlendirme notları, araştırmacının dersler sırasında yaptığı gözlemlerle ilgili tuttuğu notlar, renk dersi alan ve halen Erciyes üniversitesi Güzel Sanatlar fakültesi Resim bölümünde Resim atölye dersi alan 2., 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin cevapladıkları anketler ve bazı cevapları netleştirmek üzere öğrencilerle yapılan görüşmelerin notlarından toplanmıştır. Ankette yer alan sorular şöyledir:

1. Renk dersi için yaptığınız araştırmalar, genel olarak renk algınızı etkiledi mi? Nasıl?
2. Renk dersi içi hazırladığınız ödevler, genel olarak sanatsal üretiminizi (süreç ve sonuç olarak) etkiledi mi? Nasıl?
3. Renk dersi için yaptığınız ödevlerin, kuramsal (teorik) bilgiyi öğrenmenizdeki etkisi oldu mu? Nasıl?
4. Renk dersi içi hazırladığınız ödevler özellikle “Resim atölye” dersinizde konu, kompozisyon ve renk paleti seçiminizde etkili oldu mu? Nasıl?
5. Renk dersindeki Final ödevi hayata bakışınızı etkiledi mi? Nasıl?

Verilerin analizi: Araştırmacının Renk dersi sırasında yaptığı gözlemlerle ilgili notlar analiz edilmiştir. Öğrencilerin final projesi sunumları ve dosyaları analiz edilmiştir. Öğrencilerin cevap verdikleri anketler toplanmış ve her birine 1’den 35’e kadar numara verilmiştir. Daha sonra sırasıyla anketteki her soruya verilen cevaplar okunmuş, kodlar ve başlıklar oluşturulmak üzere çözümlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırmanın önemi: Türkiye’de sanat eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında, temel sanat eğitimi programı içinde renk kuramları ve renkle ilgili temel beceriler verilmektedir. Bazı kurumların lisans programlarında Renk kuramları ayrı bir ders olarak da okutulmaktadır. Ne var ki literatür taramalarında, bu kurumlarda öğrencilerin renkle ilgili farkındalıklarının ve resim atölye çalışmaları üzerindeki etkilerini bu açıdan inceleyen başka bir araştırmaya rastlanamamıştır. Bu açıdan söz konusu araştırma alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sanat eğitimi alan öğrenciler, Renk dersinde kuramsal bilginin yanı sıra, sanat tarihinde yer bulmuş önemli sanatçıların eserlerinin kompozisyon ve renk çözümlmelerini de incelemek durumundadırlar. *“Sanat tarihinin renkli dünyası, sanatçıların kendi toplumlarından aldıkları duyarlıklardan ve kendi yaratıcı renk dünyalarından yansımalarla oluşmuştur. Rengi kullanma ve rengin olanaklarıyla estetik değerler üretme güdüsü, insanların sanat olgusuna kendiliğinden katkı yapmasını sağlamıştır. Çünkü renk, biçime can veren çok önemli bir öğedir”* (Özol, 2012, s. 187).

Öğrencilerden beklenen şey aslında, sanatsal ve bilimsel üretimlerinde kendilerini gerçekleştirmektir. *“Kendini gerçekleştirme ..., yaşamı anlamlı kılmak, yani yaşanan anda ve yaşanan yerde elde edilen, elde edilebilen içsel ve dışsal tüm yaşantıların, kişinin varlığını etkileyebilmesi ve bu etkinin de tutumlarında, davranışlarında gözlenebilir olması demektir”* (Erinç, 1998, s. 23).

Literatür taramalarında şu ana kadar Güzel sanatlar fakültelerinde okutulan Renk dersin öğrenim çıktılarının, öğrencilerin renkle ilgili farkındalıklarını veya atölye derslerine etkisini araştıran bir çalışmaya rastlanamamıştır. Bu açıdan araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bulgular ve yorum: Araştırmanın birinci alt problemiyle ilgili ilk önce, Renk dersindeki Final projeleriyle ilgili örnekler ve değerlendirmeler sunulacak, daha sonra anket sonuçlarının analizleri yorumlanacaktır.

“Renk dersinde hazırlanan final ödevinin, öğrencilerin renk algıları üzerindeki etkisine dair farkındalıkları nasıldır? “ şeklinde belirlenen birinci Alt problem bağlamında şu alt amaçlara cevap aranmıştır:

- uygulama ödevlerinin etkisi ders materyalinin öğrenilmesi açısından etkili midir;
- en çok tercih edilen ödev konuları nelerdir;
- öğrencilerin çevreleriyle ilgili farkındalıkları artmış mıdır, bu farkındalığının öğrencilerin renk algıları üzerinde etkisi var mıdır.

Renk Dersin içeriğinde; renk kuramları ve kuramcıları, rengin özellikleri, renklerin tarihçesi, sanat eserlerinde renk ve kompozisyon çözümlene örnekleri yer almaktadır (Anderson Feisner, 2001).

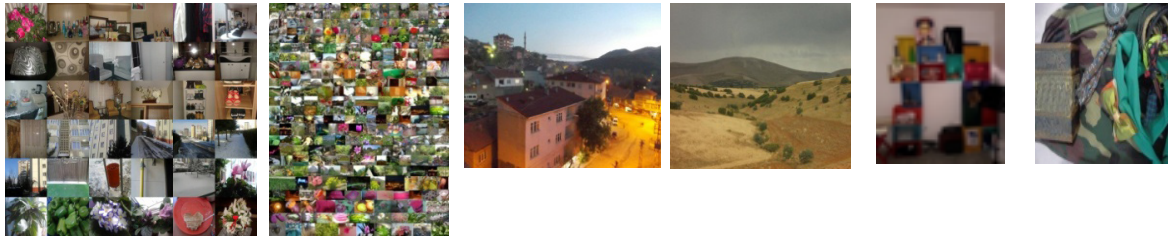
Final Projesinin amacı ise; Öğrencilerin renkle ilgili farkındalığını arttırma, kuramsal bilgilerini uygulamayla ifade edebilme, çağdaş sanatın kavram ve ifade yöntemlerine aşina olma, kuramsal bilgileri sanat üretimlerine aktarabilme şeklinde belirlenmiştir. Projeyi hazırlama sürecinde, yakından uzağa, somuttan soyuta doğru bir anlayış takip edilmektedir. Proje ödevi analiz, sentez ve yaratıcılığa dayalı yeni bir üretime dayanmaktadır.

“Görsel sanatlar, genel olarak, iki ve üç boyutlu yapılanması üzerine kurgulanmıştır. Kavramsal bakış açısıyla değerlendirildiğinde ise, anlam ve zaman boyutu olarak, dördüncü boyut nitelenmesinde boyutsal sorunların açıklamaların yapılması gereklidir. Sanat eğitimi bütünsel düşünerek, geniş kapsamlı katkı sağlaması amaçlanırsa, öğrencilere, iki ve üç boyut sorunlarının ayrılmaz bir anlayışla kavratılması gerekmektedir. ... Öğrenimin birinci basamağında en çok göz, beyin, söz bağlantısı önem taşır” (Özol, 2012, s. 11-12).

Bu ilkedan yola çıkarak, final projesi gözlem, analiz, sentez ve en sonunda görsel ve sözel ifade ile sunuş aşamaları üzerinde yapılandırılmıştır. Final Projesinin içeriğinde takip edilecek adımlar şu şekilde sıralanmıştır: Kuramsal bilgilerin temelinde, uygulama, araştırma, analiz ve senteze dayalı “Çevremdeki Renkler” ana başlığı altında öğrenciler önce kendilerinden başlayıp, daha sonra en yakın çevrelerinden devam ederek, yaşadıkları, okudukları, çalıştıkları, en çok vakit geçirdikleri ortam ve insanların renklerini gözlemler, fotoğraflarını çeker ve analiz ederek, dört adet renk paleti hazırlarlar. Öğrencinin kendi odası, kıyafetleri, evin diğer alanları, binanın dıştan görüntüsü, sokağı, en çok bulunduğu ortamlar - okul, iş, eğlence vb, en yakın arkadaşının kıyafetleri veya tercih ettiği renkler, memleketinden görüntüler, Kayseri’de en çok bulunduğu ortamlar, en sevdiği ya da hiç sevmediği

ortamların görselleri oluşturulur. Öğrenciler, görselleri kıyaslayarak çevrelerinin renkleriyle ilgili bir takım çıkarımlarda bulunurlar. Çektikleri fotoğraflardan yola çıkarak öğrenciler çevrelerinde en sık görünen ve en az ya da hiç bulunmayan renklerle, en sevdikleri ve en sevmedikleri renklerin renk paletlerini hazırlarlar. Bu paletleri referans alarak, bir adet iki (2) boyutlu, bir adet üç (3) boyutlu ve bir de performans veya kavramsal çalışmayı sınıf ortamında canlı veya video kaydı şeklinde sunarlar. Öğrenciler Performans sanatı ve Video sanatı örneklerini araştırıp incelemekle yükümlüdürler. Projelerde farklı fikirleri yansıtabilecek farklı araç, gereç ve teknolojileri kullanmak teşvik edilmektedir.

Öğrencilerin, çevrelerindeki renkleri tespit etmek için çektikleri fotoğraf örneklerinden bazıları:



Fotoğraf 1:
Öğrenci çalışması

Fotoğraf 2:
Öğrenci çalışması

Fotoğraf 3:
Öğrenci çalışması

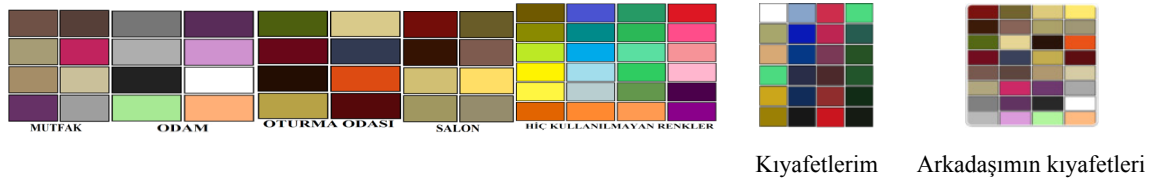
Fotoğraf 4:
Öğrenci çalışması

Fotoğraf 4:
Öğrenci çalışması

Fotoğraf 4:
Öğrenci çalışması

En sık buldukları farklı ortamların fotoğraflarını çeken öğrenciler, bunları renk açısından analiz ederek, iki ve üç boyutlu ödevleri ile performans veya video art ödevlerini dayandıracakları paletleri hazırlamaktadırlar.

Öğrencilerin renk paleti oluşturma çalışmalarından örnekler:



Şema 1: Öğrenci çalışmaları

Öğrenciler kendi renk paletlerini oluşturduktan sonra, çevrelerindeki renklerle kıyaslayarak, bazı sonuçlara varırlar ve bu sonuçları final dosyalarında yazarlar, ayrıca sözlü sunumda da ifade ederler.

Örneğin: Öğrenci yorumu 1: "Giyisilerimde en çok tercih ettiğim renkler siyah, gri, mavi, lacivert, beyaz, pembe ve kahverengi. En sevdiğim arkadaşımın en çok kullandığı renkler ise siyah gri, beyaz ve pembe. Yani en yakın arkadaşım da benimle aynı renkleri tercih ediyor. Bu açıklamalara göre ben tercih ettiğim renklere göre duygusal, neşeli, sorumluluk sahibi, hayalperest, olaylardan uzak durmayı seven, tarafsız, kuralcı, tutucu ve hareketsiz bir insanım. Sakinliği huzuru ve durgunluğu seviyorum. Ciddiyet, dayanıklılık, sadelik, dostluk ve metanet de benim karakterimde var".

Öğrenci yorumu 2: "Kendi doğal çevrem paletinin, şekil ve ebatlarının, Kayseri'nin doğal renk paletiyle uyumlu olması için nasıl bir düzenleme yapabilirim? Benim renk paletimle Kayseri'nin renk paletinin çok fazla benzerlik gösterdiğini söyleyemiyorum. Kayseri genel olarak gri renk ve

tonlarından oluşuyor bana göre. Benim hazırladığım renk paletinde daha çok kırmızılar ve mavilerden var. Benim paletimdeki renklerin Kayseri'nin paletine uyması için renkli grilerle çalışmak gerekir sanırım. Bu şekilde bir uyum yakalanabilir belki”.

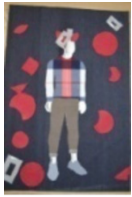
Görüldüğü üzere, öğrenciler kendi karakterleriyle ve çevrelerin üzerindeki etkileriyle ilgili yorumlarda renklerle ilişkilendirme yaparak çıkarımlarda bulunmaktadır.

Renk Paleti çalışması sonuçları

Öğrenciler, çevrelerinde en çok ve en az bulunan renkleri tespit ederek, kendi renk tercihlerinin ve çevrelerine hangi oranda aktif müdahalede bulduklarının farkına varırlar, en yakın arkadaşlarının renk tercihlerini tespit ederler, hem onların hem de kendi karakter özellikleriyle renk tercihlerini ilişkilendirebilme üzerinde bazı çıkarımlarda bulunurlar. Yaşadıkları ve okudukları ortamların renklerinin, üzerlerindeki psikolojik etkileriyle ilgili yorumlar yaparlar.

Bir sonraki adımda hazırladıkları renk paletlerinden yola çıkarak bir adet iki boyutlu ve bir adet de üç boyutlu çalışma hazırlarlar.

İki boyutlu ve üç boyutlu renk çalışmaları örnekleri



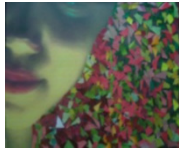
Resim 1:

(Öğrenci çalışması)



Resim 2:

(Öğrenci çalışması)



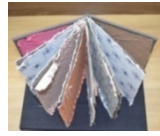
Resim 3:

(Öğrenci çalışması)



Fotoğraf 7

(Öğrenci çalışması)



Fotoğraf 8:

(Öğrenci çalışması)



Fotoğraf 9:

(Öğrenci çalışması)



Fotoğraf : 10

(Öğrenci çalışması)

Bir üç boyutlu çalışma ve öğrencinin yorumu örneği aşağıdadır:

“Bedri Rahmi, resmin ışık ve renkle olan ilişkisini muhteşem bir dille anlatmıştır.Çevremde bulunan renkleri şemsiye üzerinde yansıttım. Şemsiye benim kendime kurduğum dünya, üzerindeki renkler de benim dünyamın renkleri. Kayseri'nin griliğine inat içimdeki mavilerin, kırmızılarının, yeşillerin dışavurumu”.



Fotoğraf 11: (Öğrenci çalışması)

Final ödevin son adımı - performans veya video sanatı çalışması

Öğrenciler, tüm dönem boyunca Renk dersinde aldıkları bilgilerden ve final ödevin ilk kısmında yaptıkları araştırmalardan yola çıkarak, öncelikle çağdaş performans ve video sanatın örneklerini araştırdıktan sonra, renkle ilişkili kendilerine uygun kavram ve yöntemlerini bulup, bir performans ya da video sanatı çalışması hazırlarlar. Bunu sınıf ortamında canlı gerçekleştirirler veya sınıfta video kaydını gösterirler. Sunum sonunda öğrenciler dönem boyunca renk dersinden ve Final projesinden elde ettikleri kazanımlarını ve eksiklerini değerlendirip, renk algılarıyla ilgili çıkarımlarda bulunurlar.

Canlı performanslardan örnek fotoğraflar:



Fotoğraf 12: (Öğrenci canlı performans)



Fotoğraf 13:

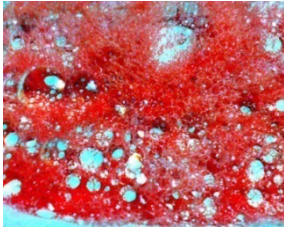
(Öğrenci canlı performans)



Fotoğraf 14:

(Öğrenci canlı performans)

Sınıf ortamında canlı yapılamayacak performansların video kayıtları izlenerek, hazırlayan öğrenciler tarafından gerekli anlatımlarla desteklenir ve izleyen öğrenciler tarafından analiz edilir. Öğrencilerin video sunumlarından bazı sahne fotoğrafları aşağıdaki gibidir:



Fotoğraf 15:

(Öğrenci video çalışması)



Fotoğraf 16:

(Öğrenci video çalışması)



Fotoğraf 17:

(Öğrenci video çalışması)



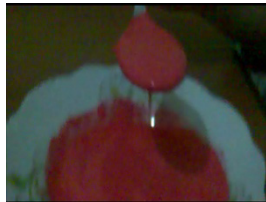
Fotoğraf 18:

(Öğrenci video çalışması)



Fotoğraf 19:

(Öğrenci video çalışması)



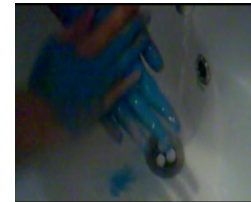
Fotoğraf 20:

(Öğrenci video çalışması)



Fotoğraf 21:

(Öğrenci video çalışması)



Fotoğraf 22:

(Öğrenci video çalışması)

2009 ile 2018 yılları arasında ikinci sınıf öğrencilerin Renk dersinde sundukları final ödevleri içerik açısından analiz edildiğinde, bazı konuların benzer ya da farklı şekilde defalarca işlendiği görülmektedir. Bu açıdan öğrencilerin ödevlerinde tercih ettikleri konular gruplandırılabilir.

Final ödevinde en sık sunulan performans ve video ödevlerin konuları açısından sınıflandırılması aşağıdaki gibidir:

- Kendini renklere boyamak veya boyatmak;
- Sınıf ortamında canlı resim yapmak ya da renkli izler bırakmak;
- Belli renkleri farklı karışımlarda kullanarak çeşitli kimyasal tepkileri göstermek;
- Belli renklerde yiyecekler hazırlayıp sınıf ortamında tüketmek veya sınıftakilere ikram etmek;
- Yumurta boyamak, boyatmak, kırmak, kırdırtmak;
- Balonları renkli sıvılarla doldurup çeşitli yöntemlerle patlatmak;
- Renkli balonları sınıfa dağıtıp niyet yazdırıp gökyüzüne bıraktırmak;
- Sınıfa renkli kağıtlar dağıtıp bir şeyler yazdırmak;
- Farklı amaçlarla renkli ojeler kullanmak;
- Dans etmek;
- Sevdikleri şarkı sözlerini sevdikleri renklerle ilişkilendirmek;
- Renklerle ilgili duygularını şiir veya kısa videolar şeklinde aktarmak;
- Çevredeki renklerle ilgili tekinsiz temalı videolar çekmek;
- Günlük hayat sahnelerinde renkleri absürt şekilde kullanmak;
- Kendi üzerine renkli kumaş parçaları bağlatmak;
- Performanslarını doğanın güçlerine yaptırmak.

Bu sınıflandırılmadan yola çıkarak, ortak sosyo-kültür ortamını paylaşan öğrencilerin, çevrelerinin ve benzer yaşlarda olmalarının etkisiyle, çok benzer fikir ve uygulamalar üretiminde bulunabilmektedirler. Projelerinde, renk algılarıyla ilgili kullandıkları yazılı ve sözel ifadeler de büyük benzerlikler göstermektedir.

Öğrenciler fotoğraflarını, paletlerini, iki ve üç boyutlu ve performans çalışmalarını sunduktan sonra, genel olarak kendi ödevleriyle ilgili bir sonuç konuşması yaparak ve rapor hazırlayarak, kazanımlarının değerlendirilmesini gerçekleştirirler. Sunum sürecinin üzerine yapılan gözlemler, araştırmacı tarafından anketlerden elde edilen verilerin analizine eklenerek, bir takım sonuçlara ulaşılmıştır. Buna göre öğrencilerin tamamı, kendi üzerlerinde buldukları renklerin psikolojik etkilerine dair çıkarımlarda bulunmuştur. En yakın fiziksel çevrelerin üzerlerindeki etkisi ve iletişimde oldukları insanların davranışları ile renklerin bağlantısı hakkındaki gözlemlerini analiz ederek, fikirlerini belirtmişlerdir. Çoğunlukla yaşam ve çalışma alanlarındaki renklerin başkaların seçimi olduğunu, kendilerini sınırlandırılmış ve mutsuz olduklarını ifade etmişlerdir. Seçme hakları olsa, hangi renkleri kullanmak istediklerini ifade ederek, yeni tasarımlarla ilgili fikirler beyan etmişlerdir. Ayrıca duyuşsal olarak algıladıkları fiziksel çevrelerinden oluşturdukları renk paletlerinin bilişsel analizin sonucunda ulaştıkları soyutlama basamağından sonra, 2 ve 3 boyutlu tasarım aşamasında

sentez oluşturma becerisini göstermişlerdir. Genellikle bu aşamalar, Resim atölyesi kazanımlarında da belirtilir. Öğrenciler, en yakın hissettikleri ve etkilendikleri konulardan yola çıkarak gözlem, analiz ve sentezle sanatsal üretimde bulunmaları, uygulamalı derslerin hedefleri arasındadır.

Birinci alt problemin araştırılmasına dahil olan anketin 1., 3. ve 5. soruların cevap analizi de aşağıdaki gibidir.

Tablo 1: Katılımcıların, renk dersi ile ilgili yaptıkları araştırmaların, genel olarak renk algılarının üzerindeki etkisi ile ilgili düşünceleri

Tema	Kod	Katılımcı sayısı	Katılımcılar
Psikolojik etki	Kişilik (benlik, öz bilinç)	8	1,5,14,17, 19, 25,26,31
	Ruh hali	2	20, 23
	İnsanlarla ilişkiler	3	4, 8, 13
Renk özelliklerini algılama	Doğadaki renkler	2	10, 31
	Fiziksel özellikler	9	6,7,11,12,15,27,30,31,35
	Renkler arasındaki etkileşim, ilişki, uyum	7	3,15,16,21,30,31,34
Sanat çalışmalarına etki	Sanat uygulayıcısı	5	2, 9, 28, 29, 31
	İzleyici	1	9
	Yaratıcılık	1	28
	Kompozisyon	6	28, 30, 31, 32, 35
Bilgilenme	Teorik bilgi	6	10, 28, 29, 32, 33, 34
	Özgüven	1	22
	Otorite	1	22
Farkında olma	Dikkat etme	5	22, 23, 24, 34
	Seçici bakma	1	17
Etki yok		1	18
Etki var		34	“18” hariç hepsi

Tablo 1 incelendiğinde, katılımcıların, renk dersi ile ilgili yaptıkları araştırmaların, genel olarak renk algılarının üzerindeki etkisi ile ilgili düşünceleri 5 temada toplandığı görülmektedir. Ayrıca 34 katılımcı “etki var” derken, bir katılımcı “etki yok” demiştir. Birinci temada “psikolojik etki var” ifadesinin altında, öğrenciler renk algılarının kişilikleriyle, ruh halleriyle ve insanlarla ilişkileriyle bağlantılı olarak değiştiğini ifade etmektedirler. Örneğin 25 kodlu öğrencinin ifadesi şu şekildedir: “*Etkiledi. Genel olarak hayatıma aldığım renkleri öğrendim. Kendi benliğimi buldum da diyebilirim.*” 26 kodlu öğrenci ise “*renk açısından farkındalığım arttığını söyleyebilirim. Renklerin bende uyandırdığı öz bilinci anladığımı düşünüyorum*” demiştir. Ruh hali kodlamasında yer alan 20 kodlu öğrenci “*Benim renk algımı etkiledi. Ruh halimi o an nasıl ise, o renklerle ilgili bir şey yapıyorum. Ruh halimi yansıtan renklerle çizerim boyuyorum*” demiştir. 13 kodlu öğrenci “*Bu durum etrafa olan bakış açımı değiştirdi. Ortamlarda ve kişilere bakarken renklerle ilişkilendirmeye başladım*” diyerek, insanlarla ilişkilerinden bahsetmiştir.

Renk özelliklerini algılama temasındaki kodlarla ilgili paylaşımlarda bulunan öğrencilerden bazıları şöyledir. 31 nolu öğrenci “*Evet etkiledi. Hiçbir rengi saf haliyle sevmemeye başladım. İçine bir şeyler karıştırma isteği oluyor. Kompozisyonda birbirine uyumlu renkler olup olmadığına daha fazla*

dikkat ediyorum” demiştir. 34 kodlu öğrenci “renklerin armonisini görmeye başladım. Farkında olmadığım renkleri görebiliyorum, o renkle diğer renklerin bağlantısını kurmaya başladığımı düşünüyorum” demiştir.

Sanat çalışmalarındaki etki temasında, 9 kodlu öğrenci “Renkler konuyla bütünlük kazandı. Anlam yönünden ve izleyicinin ilk dikkatini vereceği yönü renk seçimiyle belirleyip kullandım” ifadesini kullanmıştır. 28 kodlu öğrenci “Yaratıcılığımı perçinledi ve kompozisyona katacağım öğeleri farklılaştırmayı öğrendim” demiştir. 35 kodlu öğrenci, “Evet etkiledi, renkleri daha iyi algılayabiliyorum. Kompozisyonda renkleri nasıl yerleştirmem gerektiğini, yerleştirme sonrası nasıl etki bırakabileceğimi öğrenmiş oldum” demiştir.

Bilgilenme temasında 33 nolu öğrenci “bilmediğimiz ne çok renk varmış. Onları öğrendik” şeklinde ifade kullanmıştır. 22 kodlu öğrenci ise “Renk ile ilgili tartışmalara daha kendimden emin konuşmaya başladım. Daha dikkatliyim artık” demiştir.

Farkında olma temasıyla ilgili 24 kodlu öğrenci “Etkiledi. Çünkü araştırmayı yaparken hangi renklerle iç içe olduğumu, hangi renklerden uzak durduğumu anladım. Bu da renklere daha seçici bir algıyla bakmamı sağladı” demiştir.

Görüldüğü üzere, öğrenciler öncelikle renklerin özellikleriyle, psikolojik etkileriyle ve sanat çalışmalarıyla ilgili renk algılarının değiştiğini ifade etmişlerdir.

Tablo 2: Katılımcıların renk ödevlerinin kuramsal bilgiyi öğrenmeleri üzerindeki etkisi ile ilgili düşünceleri

Tema	Kod	Katılımcı sayısı	Katılımcılar
Kuramsal bilgiyi öğrenme	Daha sonra	2	1, 19
	Hiç	6	8, 15, 17, 18, 26, 34
Kuramsal bilgiyi kullanma	Hayatta	7	2, 7, 9, 10, 14, 21
	Derste / diğer derslerde	7	1, 3, 4, 13, 16, 23, 25
	Sanatsal üretimlerinde	7	12, 18, 22, 24, 31, 32, 35
Bilginin kalıcılığı	Akılda kalıcı	4	5, 7, 21, 25
	Uygulama ile pekiştirme	5	6, 27, 28, 34, 35
Etki yok		4	8, 15, 17, 26
Etki var		31	8, 15, 17, 26 hariç hepsi

Tablo 2’de öğrencilerin renk ödevlerin kuramsal bilgiyi öğrenmeleri üzerindeki etkisi ile ilgili düşünceleri 3 temada toplanmıştır. Etkisi olmadığını ifade eden dört öğrenci, genellikle uygulamayla pekiştiremedikleri veya ödevlerini tam yapamadıkları gibi samimi bir şekilde çeşitli sebepleri öne sürmüşlerdir.

1 kodlu katılımcı ifadesinde şunu belirtmiştir: “Etkisi oldu. Olduğunu daha sonra fark etsem de. Aslında ben performansımda kuramsal iş yapmışım. Bunun farkına vardım. Teorik bilgiyi öğrenmemde etkisi oldu. Hangi renk kime, kim için olduğunu araştırdım. Araştırma zaten sizi bilgiyi bulmaya yönlendiriyor”. 34 kodlu öğrenci de “Çok fazla etkileyemedi. Çünkü bütün ödevlerimi yapmadım” demiştir.

Kuramsal bilgiyi kullanma temasında 12 nolu öğrenci sanatsal üretiminde “Renk tonlarını çok kolay elde edebiliyorum, üç renk kullanarak kırık tonlarda çalışma yapabiliyorum” demiştir.

Bilginin kalıcılığı teması ile ilgili 7 nolu öğrenci “*Kuramsal olarak bilginin kalıcı olmasını, deneyimin sonucunda oluşan etkilerini görmek, performans çalışması ile daha da etkili oldu. Renkleri kullanırken ilişkileri çözümlmeye kolaylık sağladı*” ifadesini kullanmıştır. 28 kodlu öğrenci bilginin kalıcılığı için uygulama ile pekiştirme kodu ile ilgili “*Ödevlerin olmazsa olmaz*” ifadesini kullanmıştır.

Genel olarak renk ödevlerin kuramsal bilginin kavranılması ve günlük hayatta, derslerde ve sanatsal üretimlerde kullanılması ile ilgili görüşler ağırlıktadır.

Tablo 3: Katılımcıların, Renk Final projesinin hayata bakışları üzerindeki etkisiyle ilgili düşünceleri

Tema	Kod	Katılımcı sayısı	Katılımcılar
Günlük hayat	Eşyalar ve giysiler	4	11, 12, 14, 35
	Farketme	5	1, 5, 6, 13, 35
	Anlamlandırma	7	3, 6, 10,14,18, 23, 35
	Analiz yeteneği	3	3, 27, 31
Psikoloji	Kişisel	6	1, 23, 25, 27, 28, 35
	Diğer insanlar	6	2, 3, 4, 9, 17, 35
Renklere bakış	Sevilen	3	2, 24, 18
	Sevilmeyen	2	19, 34
	Anlam verme	4	1, 21, 32, 35
	Sanatta kullanım	4	1, 7, 29, 30
	Farketme	4	5, 13, 19, 34
	Değer verme	4	19, 20, 27, 34
Etki yok		4	8, 15, 22, 26
Etki var		31	8, 15, 22, 26 hariç hepsi

Günlük hayat temasında 5 nolu katılımcı “*... daha dikkatli inceleme ve gözleme isteğim oldu. Aldığım eşyaların genellikle aynı renkler olduğunu görmüş oldum*” ifadesini kullanmıştır. 10 kodlu öğrenci ise “*Çocuklar dünyadaki en saf varlıklar ve müdahale gerekmeden kendilerini renklerle ifade edebiliyorlar. Ben de kendimi gözlemledim ve giyimimdeki renk ve çizgilerle kişiliğimi yansıttığımı fark ettim. Bunu da artık tuvale taşıyorum*” demiştir.

Psikoloji temasında katılımcılar renklerin kendi psikolojilerine ve diğer insanların psikolojilerine etki ettiklerini fark etmişlerdir. Örneğin 27 kodlu öğrenci şu ifadeleri kullanmıştır: “*Çok iyi etkiledi, çevremizdeki, renklerin kişiliğimize, dünyaya bakışımıza, düşüncelerimize, anlayışımıza epey bir etkisi olduğunu anladım. Ne kadar çeşitli renk varsa hayata daha bir geniş açıdan bakıyoruz. Siyah-beyaz, renkli, HD, ultra HD, 4K televizyonları düşündüğümüzde, ne kadar çok renk, o kadar farklı düşünceler, o kadar geniş düşünme ve o kadar analiz yeteneğine sahip oluyoruz, kısaca renk her şeydir*”.

Renklere bakış temasında 24 nolu öğrenci “*Şöyle etkiledi; Sevdiğim şeylerle ve renklerle hayatımı birleştirmeyi performansla aktarmak benim için önemli oldu*» demiştir. “*Kesinlikle etkiledi. Görmediğim, farkında olmadığım, sevmediğim için kullanmadığım bütün renkleri hayatıma bir şekilde dahil edebildim*” ifadesi ise 34 kodlu öğrenciye aittir.

Genel anlamda Tablo 3'te öğrenciler, final projesinin hayata bakışları üzerindeki etkisini, öncelikle renklere bakışlarının değişmesiyle, daha sonra günlük hayatlarındaki anlamlandırmalar ve davranış değişikliğiyle ve de psikolojik durumları ile ilgili bazı çıkarımlarıyla değerlendirmişlerdir.

Araştırmanın ikinci Alt probleminde “Resim bölümü öğrencilerin renk dersinde aldıkları bilgilerin ve hazırladıkları final projesinin, Resim atölye dersi kapsamındaki sanat üretimleri üzerindeki etkisi hakkındaki görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

Bu bağlamda ikinci aşamasında, Resim bölümünde Renk dersi almış ve halen 2., 3. ve 4. sınıfta Resim atölye dersi alan öğrencilerin anketlerdeki 2. ve 4. sorunun verdikleri cevapların analizleri yapılmıştır.

Tablo 4: Öğrencilerin, Final projesinin sanatsal üretimleri (süreç ve sonuç) üzerindeki etkisiyle ilgili düşünceleri

Tema	Kod	Katılımcı sayısı	Katılımcılar
Renklerin hayatımızdaki yeri	Renk algısı	9	1,10,15,19,20,21,23,24,30
	Bilgi artışı	5	19, 20, 21, 23, 24
	Hızlı karar alma	3	20, 24, 30
	Mana	1	21
Kişisel gelişim	Deneyim	6	8, 9, 11, 16, 19, 20, 30
	Başarı	8	10,13,19,22,23,24,27,31
	İç dünyası	3	10, 17, 23
	Özgüven	1	22
	Cesaret	1	24
Sanatsal üretim	Araştırma-geliştirme	2	2, 9, 30
	Resim kalitesi	2	31, 33
	Kompozisyon	4	7, 30, 31, 35
	Dikkat çekme	1	4
	Renk uyumu	9	3,4,5,7,12,18,20,24,31
	Estetik değer	1	28
	Sanat-Kiç	1	28
	Farklı teknikler	3	19, 25, 35
	İzleyiciyi etkileme	1	14
	Uygulamanın önemi	3	27, 28
Etki yok		3	26, 32, 34
Etki var		32	26, 32, 34 hariç hepsi

Renk dersi Final projesinin sanatsal üretimleri üzerinde etkisi olduğunu ifade eden katılımcıların cevapları 3 temada toplanmıştır. Birinci tema olan Renklerin hayatımızdaki yeri ile ilgili 19 kodlu öğrenci, “*Performans sanatı açıkçası kendi kişisel gelişimimi bile etkiledi bence. Kendime olan özgüvenimi. Sanat üretimimi de olumlu yönde etkiledi. Bilgi sahibi oldum, ama uygulamada teknik*

bilgi sıkıntım olduğu için aktaramıyorum” demiştir. 21 kodlu öğrenci ise “Etkiledi, elimdeki her şeyden, her renkten hayata mana katmamı sağladı” ifadesini kullanmıştır.

İkinci temada kişisel gelişimlerinden bahseden katılımcılardan 17 kodlu öğrenci, “*Sanatsal üretimimi oldukça etkiledi. Çevremde kullandığım renklerin aslında iç dünyamda olup resimlerimde kullandığım renklerle benzediğini söyleyebilirim. Ve bunu fark etmemi sağladı*” demiştir. Kişisel gelişim temasında Cesaret kodu altında 24 nolu öğrenci “*Etkiledi. Sanatsal üretimimde bir çok şeyi göze alabileceğimi gördüm*” demiştir.

Üçüncü olan Sanatsal üretim temasında, 28 kodlu öğrencinin ifadesi şöyledir: “*Etkiledi. En çok da neyin sanat neyin kitsch olduğu ayrımını yapmamı sağladı. Renk ile bir eseri farklılaştırmayı ve estetik değer katmayı öğrendim. Örneğin bir sanat eserin sanat eseri olması içi çok pahalı malzemeler ve yıllarca zaman gerekmediğini, istersen basit şeylerle de bir eser ortaya yaratabileceğini, önemli olanın yeni bir gözün, yeni bir bakış açısı ve farklılık olduğunu öğrendim*”.

27 kodlu katılımcı da “*Evet, etkiledi, örnek ve uygulamalar bilakis kendimiz yapınca pekişiyor ve kafamızdaki soru işaretleri yavaş yavaş kayboluyor*” derken, uygulamanın önemini vurgulamıştır.

Tablo 4’de “Etkilemedi” ifadesini kullanan öğrencilerden 32 kodlu katılımcı, “*Fazla değil çünkü yetiştiremedim, istediğim gibi olmadı, ödevlerimi bir şey üretmediğimi düşünüyorum. Fakat öğrendiğim renk bilgileri aklımda kaldı. Bir sonraki çalışmamda bunu yapmayı düşünüyorum*” demiştir.

Tablodan görüldüğü üzere katılımcılar renklerin sanatsal üretimleri üzerindeki etkilerinden başka, renklerin kişisel gelişimlerine ve hayatlarına olan etkisinden de yoğun olarak bahsetmişlerdir.

Tablo 5: Öğrencilerin, Final projesinin Resim atölye dersindeki konu, kompozisyon ve renk paleti kullanımları üzerindeki etkisiyle ilgili düşünceleri

Tema	Kod	Katılımcı sayısı	Katılımcılar
Öğrenilenin aktif kullanımı	Şu an	18	1,5,6,7,8,10,13,14,16,26,27,28,29,30,31,32,33,35
	Teknik uygulama	9	7, 12, 18, 23, 25, 26, 30, 31, 33
Konu, Kompozisyon ve Renk paleti	Konu	2	4, 27
	Kompozisyon	10	2, 3, 7, 17, 19, 25, 28, 30, 34, 35
	Renk paleti	7	9, 15, 17, 11, 20, 23, 31
Psikolojik etki	Sanat uygulayıcısı	8	18, 21, 22, 27, 28, 29, 30, 33
	İzleyici	1	4
Etki yok		1	24
Etki var		34	24 hariç hepsi

Birinci Tema olan “Öğrenilenin aktif kullanımı” ile ilgili 1 kodlu öğrenci “*daha renkleri gördükçe kullandıkça daha renkli, fosforlu ve Popart tarzında dikkat çekici renkler hoşuma gitmeye başladı ve ben de şu anki atölyede bunu yapıyorum*” demiştir. 28 kodlu öğrencinin ifadesi şu şekildedir: “*Renk dersi almasak bu seneki atölye dersinde bu kadar başarılı olamazdım. Başarılı olduğumu düşünüyorum çünkü öğrendiğim bilgileri pratiğe döküp farklı konu ve materyallerle bir alışma ortaya koyup bunu sunarak kendimi kendime ispat edebildim. Özellikle kompozisyon oluşturma*

ve renk deryasında bana uygun olanı ararken çok şey öğrendim. O nedenle bu dönem benim için çok verimli geçtiğini düşünüyorum”. Teknik uygulama kodu çerçevesinde 23 nolu öğrenci “Siyahı tüpten kullanmak yerine resimdeki renkleri destekler nitelikte kendi siyahımı bulmam, cismin parlak noktalarındaki etkileri yakalamam konusunda etkili oldu. Bilgi olarak farkındalık oldu ama uygulama açısından pratik yapamıyorum. Uygulama açısından eksik hissediyorum” şeklindeki ifadesiyle, yaşadığı zorlukları paylaşmıştır.

İkinci tema ile ilgili olarak 31 kodlu öğrenci “Atölye dersinde renk üzerine yaptığımız her çalışmada “Renk” dersinde oluşturduğumuz paletleri kullanıyorum” derken, 4 kodlu öğrenci izleyiciyi etkilemek adına verdiği çabalarını şöyle anlatmıştır: “Kesinlikle etkiledi, çünkü yaptığım çalışmanın karşı tarafa etki etmesi için kontrast renkler, uyum gibi unsurlara dikkat etmeye başladım”.

Psikolojik etki ile ilgili Üçüncü temada, kendini sanat üreten birey olarak değerlendiren 27 nolu öğrenci ise düşüncelerini: “Evet oldu, renk dersinin etkilerini atölye dersinde yaptığımız ödevler araştırmalar vesilesiyle daha renkli daha çözümleyici fikirler üretebilen bir insan oldum” şeklinde ifade etmiştir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

“Yaşamın tekdüzeliği içinde, renge ait duyarlıkların pozitif açılımlar yerine, sıradan alışkanlık ortamında algılara yansımaları, sağlayabileceği olası katkıları da etkisizleştirir. Bunun tersi düşünülerek, rengin insan yaşamı üzerinde ne gibi etkiler yaratarak, nasıl yönlendirme yapabileceğine, estetik duyarlılıkla hangi katkılar sağlayabileceğine ilişkin bilgi ve eğitim ortamından yararlanılırsa; üretilen tüm değerler, estetik zenginlikle yine insanlara dönecektir” (Özol, 2012, s. 187).

Erciyes Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim bölümünde ikinci sınıfta bir dönemlik Renk dersini gören ve halen 2., 3. ve 4. sınıflarda Resim atölye derslerini alan 35 öğrenciyle yapılan anket, görüşme ve gözlemlerin sonuçlarına göre, öğrencilerin Renk dersinde gerçekleştirdikleri araştırmalar ve projelerle hayatları ve sanat üretimleriyle ilişkisine dair şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Renk dersi Final projesi, dersin kuramsal bilgilerini daha iyi öğrenilmesine katkı ettiği gibi, ayrıca 2., 3. ve 4. sınıfta yürütülen Resim atölye derslerinde konu, kompozisyon ve renk paleti kullanımı ve genel sanat üretimi açısından öğrenciler tarafından faydalı bulunmuştur.
- Öğrencilere göre kuramsal bilgi uygulamayla ve araştırma projesiyle desteklendiğinde daha kalıcı öğrenilmektedir.
- Öğrenciler özellikle Final projesi sayesinde hayatlarındaki olayları çok samimi bir şekilde renklerle ifade edebilmiş ve özalgılarının geliştiğini ifade etmişlerdir.
- Çevrelerini inceleyip, analiz edip ve bulgularından yola çıkarak bilişsel ve sanatsal sentezler ürettiklerinde öğrenciler, renklerin hayatlarındaki yer ve önemini daha çok boyutlu algılamaya başladıklarını ifade etmişlerdir.
- Araştırmacının gözlemine göre, özdeneyimlerinden yola çıkarak üretilen projeler, sınıf ortamında öğrenciler arası samimiyeti ve desteği artırmıştır.
- Öğrenciler farklı teknolojilerden, çağdaş medya olanaklarından aktif ve başarılı bir şekilde faydalanmışlardır.
- Öğrenciler, duyu – duygu – mantık – bilgi ve becerilerini daha katmanlı yapılarda sentezleme fırsatı elde ettiklerini ifade etmişlerdir.

- Öğrencilerin ifadelerine göre, Renk dersinde aldıkları bilgileri 2. sınıfta teorik olarak anlamış olsalar da, teknikleri uygulamada bazı sorunlar yaşadıklarından Resim atölye dersinde kısmen uygulayabilmekteler. Ancak 3. sınıftan sonra pratikte daha iyi kullanmaya başlayıp, 3. ve 4. sınıftaki kompozisyon ve renk çözümlerinde daha iyi aktarım yapabildikleri ifade etmişlerdir.
- Öğrencilerin tamamı, proje hazırlığı süresince ve/veya sonucunda çevrelerindeki mekanları ve insanları daha dikkatli gözlemlemeye başladıklarını, kuramsal bilgilerine dayanarak çıkarımlarda bulunabildiklerini, günlük hayatta olduğu kadar, sanatsal üretimlerinde de öğrendiklerinin olumlu etkisini hissettiklerini ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak Renk dersinde yürütülen final projesi çalışmasının, öğrencilerin hem günlük hayatlarında çevreleriyle ilişkilerinde, kendi psikolojileriyle ilgili tespit ve yorumlarında, hem de okul hayatlarındaki sanatsal üretimlerinde etkisinin olduğuna ve renk algılarının değiştiğine dair ifadeler ulaşılmıştır. “İnsanları renklerle bütünleşmeye götüren şey, doğada gözlenen renk zenginliklerini kendi renk dünyalarına katarken elde ettikleri renkler sayesinde yaşamlarının daha da anlam kazanması olmuştur” (Özol, 2012, s. 185).

Sanat eğitimi alan öğrencilerin, sanat ürettiklerini de düşünürsek, kendi yaşamlarına ve çevrelerine dair algılarını güçlendirdiğimiz ölçüde, güncel ve çağdaş özellikler taşıyan sanatsal üretimlerde bulunabileceklerini varsayabiliriz. Bu açıdan Renk dersine paralel olarak çağdaş sanat stratejileriyle ilgili bilgilere de yer verilirse, öğrencilerin yaratıcı potansiyeli daha hızlı geliştirilebilir, daha üstün uygulamalar beklenebilir. Resim atölye ile Renk dersin içerik ve uygulamaları birbirini destekler karakterde oluşturuldukları takdirde, öğrenciler çalışmalarında daha yetkin olabilirler. Özol’un (2012, s.10) *Sanat Eğitimi ve Tasarımda Temel Değerler* kitabında ifade ettiği gibi “Sanat, insanın kavramlaştırdığı, onun yaşamına anlam katan iç dinamiklerini mucizevi değerlere dönüştürebilecek gücü içinde saklayan bir olgudur. Yaşamın doğal ve kopmaz bir parçasıdır”. Bu açıdan bakıldığında, öğrencilerin, çalışmalarını kendi yaşantılarından yola çıkarak seçtikleri konularıyla birleştirmeye teşvik edilmesi durumunda, bilgi ve becerilerini geliştirmeleri açısından daha hızlı ve etkili sonuçlar beklenebilir. 2016-2018 yılları arasında öğrencilerin Final projesi çerçevesinde sundukları performans ve video sanatı örneklerinde tekinsizlik konusu yoğun şekilde işlendiği gözlemlenmiştir. Konuyla ilgili daha derin sosyolojik araştırma yapılabilir.

Kaynakça

- Anderson Feisner, E. (2001). *Colour*. London: Laurence King Publishing.
- Arnheim, R., (2007). *Görsel Düşünme*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bedir Erişti, S.D. edt (2016). *Görsel Araştırma yöntemleri Teori, Uygulama ve Örnek*. Ankara: Pegem Akademi.
- Berger, J., (1995) *Görme Biçimleri*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Erinç, S., (1998). *Sanat Psikolojisi'ne Giriş*. Ankara: Ayraç yayınevi,
- Eroğlu, Ö., (2014). *Sanatta Derin Hislenmenin Felsefesi*. İstanbul: Tekhne Yayınları.
- Harrison C., Wood P. edt. (2011). *Sanat ve Kuram: 1900-2000 Değişen Fikirler Antolojisi*. İstanbul: Küre Yayınları.

-
- Gürcüm, B.H., Kartal, S. (2017). “Bauhaus ile tasarıma dönüşen zanaat”. *İdil sanat ve Dil Dergisi*. Cilt 6, Sayı 34 Yaz II 2017 (ISSN: 2146-9903, E-ISSN: 2147-3056).
- Özol A., (2012). *Sanat Eğitimi ve Tasarımda Temel Değerler*. İstanbul: Pastel Yayıncılık.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bililerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.